

ВІДГУК

офіційного опонента, завідувача кафедри оториноларингології Одеського національного медичного університету, **доктора медичних наук, професора Пухліка Сергія Михайловича** на дисертацію аспіранта кафедри оториноларингології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика **Овсієнка Максима Олександровича «Клініко-функціональне обґрунтування об'єму хірургічної корекції структур передніх відділів носа та верхнього носового ходу при септопластиці»,** подану до захисту в спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.231 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, створену на підставі рішення вченої ради НУОЗУ імені П.Л. Шупика від 14.05.2025 (протокол № 5) на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми дослідження

«Золотим» стандартом хірургічного лікування порушення носового дихання при викривленні перегородки носа є септопластика. Незважаючи на поширеність і успішність цього втручання, психоемоційна суб'єктивна оцінка пацієнтами результатів лікування значно варіює. Частина пацієнтів, навіть після візуально успішно виконаної септопластики, продовжує скаржитися на незадовільну якість носового дихання, а відповідно на якість життя. Це вказує на наявність інших чинників, які впливають на психоемоційну оцінку ефективності септопластичного втручання, які не враховуються хірургом.

Одним з таких чинників може бути нюхова дисфункція, виникнення якої пов'язана з порушенням аерації верхнього носового ходу в якому знаходиться нюхова зона. Проте у клінічній практиці цей факт часто залишається поза увагою. Водночас, сучасні дослідження з аеродинаміки носа вказують на те, що навіть мінімальні зміни у розповсюдженні повітря в носовій порожнині можуть

істотно впливати на надходження одорантів до нюхової зони і спричиняти кондуктивну гіпосмію.

Як відомо переділка носа є однією із структур, що формує носовий клапан. На даний час окремих досліджень впливу внутрішнього носового клапана (ВНК) на нюхову функцію немає, тому дослідження патофізіології носа в умовах патології клапана для обґрунтування подальшого удосконалення існуючих методик септопластики і корегуючих втручань на внутрішньому носовому клапані є важливими і актуальними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконано у межах науково-дослідної роботи кафедри оториноларингології НУОЗ України імені П.Л. Шупика: «Удосконалення методів діагностики та лікування хворих з окремими запальними та онкологічними захворюваннями вуха, носа та горла», № держ. реєстрації РК 0117U006094, (2017-2021рр.); «Розробка нових методів діагностики та лікування патології верхніх дихальних шляхів і вуха», № держ. реєстрації 0118U006634, (2022 – 2026 рр.).

Новизна досліджень та одержаних результатів

У дисертаційній роботі поглиблено знання в області патофізіології носа і доведено, що психоемоційна оцінка якості носового дихання та якості життя пацієнтів після септопластики залежить не тільки від об'єктивних показників прохідності носових ходів, а й від стану ольфакторної функції, яка в значній мірі визначається розподілом повітря в носовій порожнині на рівні ВНК. З урахуванням отриманих нових даних, автором розроблена власна методика прогнозування обсягу корекції структур передніх відділів носа, включаючи ділянку ВНК, застосування якої підвищує ефективність септопластики за тестами SNOT-22 на 20,8%.

Теоретичне значення отриманих результатів

У дисертації доведено суттєвий вплив гостроти сприймання запахів на формування у пацієнтів після септопластики суб'єктивного відчуття якості носового дихання за психоемоційним показником якості життя - SNOT-22.

У клініко-експериментальному дослідженні вперше встановлено, що обмеження прохідності ВНК у верхніх його відділах викликає кондуктивну гіпосмію при відсутності суттєвого порушення показників риноманометрії.

Крім того, в ході дослідження встановлено, що оптимальне співвідношення площ верхньої та нижньої частин ВНК знаходиться в межах $0,7 \pm 0,02$, що сприяє оптимальній аерації верхнього носового ходу, тоді як зниження цього показника асоціюється з підвищеним ризиком розвитку кондуктивної гіпосмії.

З урахуванням нових теоретичних даних автором вперше запропоновано використання біоімейджингової технології для оцінки параметрів внутрішнього носового клапана, як чинника, що впливає на показники ольфактометрії, зокрема на кондуктивний компонент нюхового аналізатора.

Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення роботи полягає в розробці власної методики прогнозування обсягу хірургічного втручання на структурах передньо-верхніх відділів носа шляхом біоімейджингового прогностичного моделювання просвіту ВНК на основі окремих фотозображень розкадрованої відеоендориноскопії. Застосування запропонованої методики в клініці дозволяє покращити результати септопластики при оцінюванні за психоемоційним показником якості життя за SNOT-22 на 20,8% ($P < 0,05$).

Основні матеріали і результати дослідження

Основні положення та результати дослідження впроваджені в клінічну практику отоларингологічного відділення КНП «Київська міська клінічна лікарня №9», а також у навчальний процес кафедри оториноларингології НУОЗ України імені П.Л. Шупика на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення лікарів.

Особистий внесок здобувача

Напрямок дослідження, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, а також методологію роботи визначено спільно з науковим керівником. Дисертантом особисто виконано відбір пацієнтів, їх лікування і всі заплановані обстеження. Самостійно проведено статистичну обробку отриманих результатів, їх аналіз і

підготовку публікацій та тексту дисертації до друку. Участь наукового керівника при цьому була консультативною.

Повнота викладення матеріалів в опублікованих працях

Матеріали дисертаційної роботи повністю відображені у 7 наукових публікаціях, серед яких: 2 статті, надруковані у провідних фахових виданнях, затверджених ДАК МОН України; 2 статті – у журналах, що включені до наукометричної бази Scopus; а також 3-є тез доповідей, опублікованих в матеріалах з'їздів та конференцій.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

У дисертації та матеріалах публікацій текстових запозичень та порушень академічної доброчесності не виявлено. Оригінальність тексту підтверджена результатами перевірки дисертації в програмі «StrikePlagiarism».

Ступінь обґрунтованості та достовірність положень, висновків, рекомендацій, котрі сформульовані у дисертації

Основні положення дисертації науково обґрунтовані з використанням сучасних методик дослідження та обробки статистичного матеріалу. Висновки логічно випливають із проведених досліджень і базуються на результатах аналізу достатніх за об'ємом статистичних даних для отримання достовірних тверджень.

Практичні рекомендації викладені у доступній зрозумілій формі для відтворення.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Овсієнка М. О. характеризується цілісністю, логічною структурованістю та завершеністю викладення матеріалу. В роботі послідовно реалізовано поставлену мету шляхом вирішення конкретних наукових завдань.

Усі положення дисертації логічно випливають із проведених експериментальних та клінічних досліджень, а висновки аргументовані та відображають отримані результати. Отримані результати мають як наукову, так і практичну цінність. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею.

Дисертація Овсієнка Максима Олександровича викладена українською мовою на 115 сторінках машинописного тексту та оформлена відповідно до вимог МОН України. Робота складається з анотації, вступу, 4 розділів (огляд літератури, матеріали та методи дослідження, власні дослідження, обговорення отриманих результатів), висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та 2-х додатків. Дисертація ілюстрована 14 рисунками та діаграмами і включає 17 таблиць.

Анотація написана державною та англійською мовами з коротким викладенням основного змісту дисертації.

Вступ викладений згідно вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії. Після обґрунтування актуальності теми, сформульована мета, завдання роботи, визначені предмет, об'єкт дослідження, коротко викладені матеріали та методи, новизна і практичне значення роботи.

У **першому розділі** «Огляд літератури» представлено аналіз літературних даних з проблеми септопластики, сучасний стан клініко-інструментальної діагностики та хірургічного лікування порушень носового дихання, висвітлено їх вплив на якість життя пацієнтів. Автором проаналізовано достатній обсяг актуальних літературних джерел, що дозволило сформулювати в кінці розділу питання, які є актуальними для сучасної оториноларингології і потребують вирішення.

Другий розділ «Матеріали і методи дослідження» викладений послідовно і досить детальною. Представлений на рисунку дизайн дисертації дозволяє легко зрозуміти хід проведених досліджень і розподіл пацієнтів для порівняльного аналізу. У цьому розділі наведена характеристика досліджуваних пацієнтів за основними показниками обстеження. Наукова база: 232 пацієнти, серед яких 157 брали участь у проспективному дослідженні, а 75 – у ретроспективному.

Використані в роботі методи дослідження, включаючи статистичні, є сучасними і інформативними для вирішення поставлених завдань.

Третій розділ «Власні дослідження» містить 4 підрозділи. У підрозділі «Стан нюхової функції і її вплив на якість життя пацієнтів в залежності від порушення прохідності носових ходів» проаналізовано риноманометричні та

ольфактометричні показники пацієнтів після септопластики, що дозволило встановити, що однією з можливих причин незадоволеності пацієнтів результатами хірургічного лікування при нормальних показниках загального опору в носових ходах може бути порушення нюхової функції (гіпосмія або аносмія), що може впливати на формування суб'єктивного відчуття якості носового дихання та якості життя пацієнтів за опитувальником SNOT-22.

У **другому підрозділі** «Вплив конфігурації носового клапана на дихальну та нюхову функції носа і суб'єктивне відчуття якості носового дихання та життя» автор представив результати експериментально-клінічного дослідження, спрямованого на оцінку наслідків зменшення просвіту верхньої частини ВНК. Застосування моделювання обструкції в ділянці дифузора дозволило довести, що при відсутності суттєвих змін у загальному опорі повітряному потоку, нюхова функція погіршується. Це, у свою чергу, негативно позначається на суб'єктивному сприйнятті якості носового дихання та рівня якості життя пацієнтів. Отримані дані підтверджують значущість ВНК в розподілі повітряного потоку в носовій порожнині і забезпеченні нюхової функції, що обґрунтовує необхідність урахування його конфігурації під час планування хірургічних втручань на структурах передніх відділів носа.

У **третьому підрозділі** дисертації представлено результати дослідження взаємозв'язку між метричними та відносними параметрами просвіту верхньої та нижньої частин ВНК і станом дихальної та нюхової функцій носа. Автором встановлено, що коефіцієнт співвідношення площі просвіту верхньої частини ВНК до нижньої, в нормі знаходиться в межах $0,7 \pm 0,02$, що може бути орієнтовним критерієм ефективної аерації верхнього носового ходу. Зниження цього показника асоціюється з порушенням надходження повітря до нюхової зони і підвищує ризик розвитку кондуктивної гіпосмії. При цьому доведено, що зміна зазначеного співвідношення, при збереженні загальної площі просвіту, не має суттєвого впливу на загальний опір проходженню повітря через носові ходи, але може змінювати розподіл повітряних потоків, що є важливим чинником у формуванні сприйняття запахів.

У четвертому підрозділі дисертації детально представлено запропоновану автором методику прогностичного біоімейджингового моделювання просвіту ВНК для визначення обсягу хірургічної корекції його структур при функціонально-реконструктивних втручаннях на передньо-верхніх відділах носа. Описана покроково обробка фотозображень в програмі Image full з отриманням прогнозованої форми ВНК. У цьому підрозділі викладено комплексний аналіз діагностичної цінності цієї методики у плануванні обсягу операції та прогнозуванні її результатів. Отримані результати свідчать, що застосування біоімейджингової обробки розкадрованих ендоскопічних відеозображень у моделюванні просвіту ВНК дозволяє підвищити ефективність діагностики його патології на 20,8% порівняно з традиційною ендоскопічною візуалізацією.

Висновки дисертації випливають із проведених досліджень, статистично обґрунтовані, сформульовані достатньо лаконічно і відповідають поставленим перед роботою завданням.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Дисертаційна робота написана грамотною українською мовою і оформлена відповідно вимог щодо дисертацій на здобуття ступеня «Доктор філософії». Робота читається легко, включаючи складні питання біоімейджингу та описання методики моделювання ВНК.

Загалом, дисертація Овсінка М.О. є завершеним, самостійним дослідженням, що вирізняється науковою новизною та практичною значущістю.

Оцінюючи роботу позитивно, слід зазначити наявність окремих технічних помилок та огріхів стилістики. Разом з тим вказані недоліки не мають принципового характеру і не впливають на загальний рівень виконання дисертації, та її наукову і практичну значущість.

У плані дискусії, хотілось би отримати від дисертанта відповіді на наступні питання:

1. Чому в своєму дослідженні для визначення якості життя, Ви використали саме тест SNOT-22, а не інші ?
2. Чи може гіпосмія після септопластики мати тимчасовий характер?

3. Чи є ризики гіперкорекції при застосуванні віртуально розрахованих меж хірургічного втручання на ВНК ?

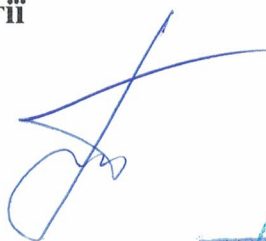
4. Чи впливають інші захворювання (наприклад, алергія) на післяопераційний період та результати лікування?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Овсієнка Максима Олександровича на тему: «Клініко-функціональне обґрунтування об'єму хірургічної корекції структур передніх відділів носа та верхнього носового ходу при септопластиці», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина» (галузь знань 22 «Охорона здоров'я»), є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому науково-методичному рівні з дотриманням принципів академічної доброчесності. Робота відзначається науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичним значенням. Мета дослідження досягнута, усі поставлені завдання виконані, а висновки відповідають завданням і отриманим результатам.

Таким чином, дисертаційна робота Овсієнка М.О. відповідає вимогам, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. та положенню Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор Овсієнко Максим Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Офіційний опонент:
Завідувач кафедри оториноларингології
Одеського національного
медичного університету
доктор медичних наук, професор

Сергій ПУХЛІК

Голові вченої ради НУОЗ
України імені П. Л. Шупика
чл.-кор. НАМН України
професору Толстанову О. К.

ЗГОДА ФАХІВЦЯ

щодо введення його до складу спеціалізованої разової вченої ради
в якості **опонента** для проведення разового захисту дисертації з метою
присудження ступеня доктора філософії в НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Я, **Пухлік Сергій Михайлович**, завідувач кафедри оториноларингології
Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук,
професор погоджуюсь бути введеним до складу разової ради НУОЗ України
імені П. Л. Шупика в якості **опонента** для проведення захисту дисертації
аспіранта Овсієнка Максима Олександровича кафедри оториноларингології
Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика на
тему **«Клініко-функціональне обґрунтування об'єму хірургічної корекції
структур передніх відділів носа та верхнього носового ходу при
септопластиці»** на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22
«Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина з метою присудження
ступеня доктора філософії».

З вимогами Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 ознайомлений і стверджую що:

№	Обмеження	позначка
1.	НЕ є науковим керівником здобувача	+
2.	НЕ є керівником НУОЗ України імені П. Л. Шупика	+
3.	НЕ є співавтором наукових публікацій здобувача	+
4.	НЕ маю реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника	+
5.	Не притягувався до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності, зокрема щодо позбавлення права участі у роботі спеціалізованих вчених рад відповідно до Законів України <u>“Про вищу освіту”</u> , <u>“Про наукову і науково-технічну діяльність”</u>	+
6.	Не працюю (працював) на керівних посадах у закладах, установах, організаціях, що незаконно провадять (провадили) свою діяльність на тимчасово окупованих територіях України	+
7.	володію мовою захисту дисертації в обсязі, достатньому для кваліфікованого проведення атестації здобувача	+
8.	отримав диплом доктора філософії (кандидата наук) більше ніж за три роки до дати утворення разової ради	+
9.	протягом календарного року як член разової ради брав участь не більш як у восьми захистах дисертацій	+

« 04 » 06 2025 р.

Сергій ПУХЛІК

